

Tema 37. El vuitè manament del decàleg

Amb la gràcia de Crist el cristià pot fer que la veritat governi la seva vida.

03/12/2010

«El vuitè manament prohibeix que es tergiversi la veritat en les relacions amb els altres. [...] Les ofenses a la veritat expressen amb paraules o actes un refús a comprometre's en la rectitud moral» (*Catecisme* 2464).

1. Viure en la veritat

«Tots els homes, d'acord amb la seva dignitat, pel fet de ser persones, [...] es veuen impulsats per la seva pròpia natura a cercar la veritat i tenen l'obligació moral de fer-ho, sobretot la relativa a la religió. També tenen l'obligació d'adherir-se a la veritat una vegada que l'han coneguda i d'ordenar tota la seva vida segons les exigències de la veritat».[1]

La inclinació de l'home a conèixer la veritat i a manifestar-la de paraula i obra s'ha torçat pel pecat, que ha ferit la natura amb la ignorància de l'intel·lecte i la malícia de la voluntat. Com a conseqüència del pecat, ha disminuït l'amor a la veritat i els homes s'enganyen els uns als altres, moltes vegades per egoisme i interès propi. Amb la gràcia de Crist el cristià pot fer que la veritat governi la seva vida.

La virtut que inclina a dir sempre la veritat s'anomena *veracitat*,

sinceritat o franquesa (cf. *Catecisme* 2468). Hi ha tres aspectes fonamentals d'aquesta virtut:

— *la sinceritat amb un mateix*: és reconèixer la veritat sobre la pròpia conducta, externa i interna — intencions, pensaments, afectes, etc. —, sense por a esgotar la veritat, sense tancar els ulls a la realitat;[2]

— *la sinceritat amb els altres*: la convivència humana seria impossible si els homes no tinguessin confiança recíproca, és a dir, si no es diguessin la veritat o no es comportessin, per exemple, respectant els contractes o, més en general, els pactes, la paraula compromesa (cf. *Catecisme* 2469);

— *la sinceritat amb Déu*: Déu ho veu tot, però com som fills seus vol que li ho manifestem. «Un fill de Déu tracta el Senyor com a Pare. El seu tracte no és un obsequi servil, ni una reverència formal, de mera cortesia,

sinó que és ple de sinceritat i de confiança. Déu no s'escandalitza dels homes. Déu no es cansa de les nostres infidelitats. El nostre Pare del Cel perdona qualsevol ofensa, quan el fill hi retorna altra vegada, quan es penedeix i demana perdó. Nostre Senyor és tan Pare que preveu els nostres desigs d'ésser perdonats, i s'avança, obrint-nos els braços amb la seva gràcia».[3]

La sinceritat en el sagrament de la confessió i en la direcció espiritual són mitjans d'extraordinària eficàcia per créixer en vida interior: en senzillesa, humilitat i les altres virtuts.[4] La sinceritat és essencial per perseverar en el seguiment de Crist, perquè Crist és la veritat (cf. Jn 14,6).[5]

2. Veritat i caritat

La Sagrada Escripura ensenya que cal dir la veritat amb caritat (cf. Ef 4,15). La sinceritat, com totes les

virtuts, s'ha de viure per amor i amb amor (a Déu i als homes): amb delicadesa i comprensió.

La correcció fraterna: és la pràctica evangèlica (cf. Mt 18,15) que consisteix a advertir algú d'una falta que ha comès o d'un defecte, perquè es corregeixi. És una gran manifestació d'amor a la veritat i de caritat. De vegades pot ser un deure greu.

La senzillesa en el tracte amb els altres. Hi ha senzillesa quan la intenció es manifesta amb naturalitat en la conducta. La senzillesa sorgeix de l'amor a la veritat i del desig que la veritat es reflecteixi fidelment en els propis actes amb naturalitat, sense afectació: això és el que també es coneix com a *sinceritat de vida*. Com les altres virtuts morals, perquè la senzillesa i la sinceritat siguin virtuts veritables han de ser governades per la prudència.

La sinceritat i la humilitat. La sinceritat és camí per créixer en la humilitat («caminar en la veritat», deia santa Teresa de Jesús). La supèrbia, que tan fàcilment veu les faltes alienes —tot exagerant-les o fins i tot inventant-les—, no s'adona de les pròpies. L'amor desordenat a l'excel·lència personal tracta sempre d'impedir que ens veiem tal com som, amb totes les nostres misèries.

3. Retre testimoniatge de la veritat

«El testimoniatge és un acte de justícia que estableix o fa conèixer la veritat» (*Catecisme* 2472). Els cristians tenen el deure de retre testimoniatge de la veritat, que és Crist. Per tant, han de ser testimonis de l'evangeli, amb claredat i coherència, sense amagar la fe. El contrari —la simulació— seria avergonyir-se de Crist, que ha dit: «El qui em negui davant els homes,

també jo el negaré davant el meu Pare del cel» (Mt 10,33).

«El *martiri* és el testimoniatge suprem donat a la fe; significa un testimoniatge que arriba a la mort. El màrtir dóna testimoni del Crist, mort i ressuscitat, al qual està unit per la caritat» (*Catecisme* 2473). Davant l'alternativa entre negar la fe (de paraula o d'obra) o perdre la vida terrenal, el cristià ha d'estar disposat a lliurar la vida: «Què en treu l'home de guanyar tot el món si perd la vida?» (Mc 8,36). Crist va ser condemnat a mort per retre testimoniatge de la veritat (cf. Mt 26,63-66). Una multitud de cristians han estat màrtirs per mantenir-se fidels a Crist, i «la sang dels màrtirs s'ha transformat en llavor de cristians».[6]

«El martiri és el testimoniatge culminant de la veritat moral, al qual relativament pocs són cridats; però

hi ha un testimoniatge de coherència que tots els cristians han d'estar disposats a retre cada dia, fins i tot a costa de sofriments i sacrificis considerables. En efecte, davant les múltiples dificultats —que fins i tot en les circumstàncies més ordinàries poden exigir la fidelitat a l'ordre moral— el cristià, tot implorant amb la pregària la gràcia de Déu, està cridat a un lliurament de vegades heroic. El sosté la virtut de la fortalesa, que —com ensenya sant Gregori el Gran— el capacita per “estimar les dificultats d'aquest món amb vista al premi etern” (*Moralia in Job* 7, 21, 24)». [7]

4. Les ofenses a la veritat

«La *mentida* consisteix a dir una cosa falsa amb intenció d'enganyar” (sant Agustí, *De mendacio* 4.5). El Senyor denuncia en la mentida una obra diabòlica: “Vosaltres teniu per pare el diable [...], no hi ha veritat en

ell. Quan profereix la mentida, parla del que és seu, perquè és mentider i pare de la mentida” (Jn 8,44)» (*Catecisme* 2482).

«La *gravetat de la mentida* es mesura segons la naturalesa de la veritat que deforma, segons les circumstàncies, les intencions del qui la comet i els perjudicis ocasionats als qui en són víctimes» (*Catecisme* 2484). La mentida pot ser matèria de pecat mortal «quan lesiona greument les virtuts de la justícia i de la caritat» (*loc. cit.*). Parlar amb lleugeresa o loquacitat (cf. Mt 12,36) pot encaminar fàcilment cap a la mentida (apreciacions inexactes o injustes, exageracions, de vegades calúmnies).

El fals testimoni i el perjuri: «Quan es fa públicament, una afirmació contrària a la veritat revesteix una gravetat particular. Davant un tribunal, és un fals testimoni (cf. Pr

19,9). Si s'afirma amb jurament, és un perjuri» (*Catecisme* 2476). Hi ha obligació de reparar-ne el dany.

«El respecte a la bona fama de les persones prohibeix tota actitud i tota paraula susceptibles de causar un dany injust (cf. CIC 220)» (*Catecisme* 2477). El dret a l'honor i a la bona fama —tant el propi com l'aliè— és un bé més preciós que les riqueses i és d'especial importància per a la vida personal, familiar i social. Els pecats contra la bona fama del proïsme són els següents:

— *el judici temerari*: s'esdevé quan, sense prou fonament, s'admet com a veritable una suposada culpa moral del proïsme (per exemple, jutjar que algú ha obrat amb mala intenció, sense que consti així). «No judiqueu, i no sereu judicats; no condemneu, i no sereu condemnats» (Lc 6,37) (cf. *Catecisme* 2477);

— *la difamació*: és qualsevol atemptat injust contra la fama del proïme. Pot ser de dos tipus: la *detracció* o *maledicència* ('maldir'), que consisteix a revelar pecats o defectes realment existents del proïme, sense una raó proporcionadament greu (s'anomena murmuració quan es realitza a l'esquena de l'acusat), i la *calúmnia*, que consisteix a atribuir al proïme pecats o defectes falsos. La calúmnia conté una doble malícia: contra la veracitat i contra la justícia (molt més greu com més punyent sigui la calúmnia i com més es difongui).

Actualment, aquestes ofenses a la veritat o a la bona fama són freqüents en els mitjans de comunicació. També per aquest motiu és necessari exercitar un sa esperit crític en rebre notícies dels diaris, revistes, TV, etc. Una actitud ingènua o «crèdula» mena a la formació de judicis falsos.[8]

Sempre que s'hagi difamat (ja sigui amb la detracció o amb la calúmnia), hi ha obligació de posar els mitjans possibles per retornar al proïsme la bona fama que injustament s'ha lesionat.

Cal evitar la cooperació en aquests pecats. Cooperen a la difamació, encara que en un grau diferent, el qui escolta amb gust el difamador i es gaudeix del que diu; el superior que no impedeix la murmuració sobre el súbdit; qualsevol que — encara que li desagradi el pecat de detracció—, per por, negligència o vergonya, no corregeix o no rebutja el difamador o el calumniador, i el qui divulga a la lleugera insinuacions d'altres persones contra la fama d'un tercer.[9]

També atempta contra la veritat «tota paraula o actitud que per *afalac*, *adulació* o *complaença* encoratgi o confirmi un altre en la

malícia dels seus actes i en la perversitat de la seva conducta. L'adulació és una falta greu si es fa còmplice de vicis o de pecats greus. El desig de fer un servei o l'amistat no justifiquen una duplicitat de llenguatge. L'adulació és pecat venial quan només desitja fer-se agradable, evitar un mal, remeiar una necessitat o obtenir avantatges legítims» (*Catecisme* 2480).

5. El respecte a la intimitat

«El bé i la seguretat d'altri, el respecte a la vida privada i el bé comú són raons suficients per callar allò que no ha de ser conegut, o per emprar un llenguatge discret. El deure d'evitar l'escàndol imposa sovint una discreció molt estricta. Ningú no té obligació de revelar la veritat al qui no té dret a conèixer-la (cf. Sir 27,16; Pr 25,9-10)» (*Catecisme* 2489). «El *dret a la comunicació* de la

veritat no és incondicional»
(*Catecisme* 2488).

«El *secret del sagrament de la Reconciliació* és sagrat, i no es pot trair per cap pretext. “El sigil sacramental és inviolable; per això, al confessor, no li és lícit de delatar el penitent de paraula o de qualsevol manera o per qualsevol motiu” (CIC 983.1)» (*Catecisme* 2490).

S’han de guardar els secrets professionals i, generalment, qualsevol secret natural. Revelar aquests secrets representa una falta de respecte a la intimitat de les persones i pot constituir un pecat contra la justícia.

S’ha de guardar una reserva justa sobre la vida privada de les persones. La ingerència en la vida privada de persones compromeses en una activitat política o pública, per divulgar-la en els mitjans d’informació, és condemnable en la

mesura que atempta contra la seva intimitat i la seva llibertat (cf. *Catecisme* 2492).

Els mitjans de comunicació social exerceixen una influència determinant en l'opinió pública. Són un camp importantíssim d'apostolat per defendre la veritat i cristianitzar la societat.

Juan Ramón Areitio

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica
2464-2499.

Lectures recomanades

Sant Josepmaria, homilia «El respecte cristià a la persona i a la seva llibertat», a *És Crist que passa* 67-72.

T. Trigo, «El bien de la verdad», a A. Sarmiento - T. Trigo - E. Molina, *Moral de la persona*, EUNSA,

Pamplona 2006, cinquena part, p.
302-391.

[1] Concili II del Vaticà, decl..
Dignitatis humanae 2. Cf. *Catecisme*
2467.

[2] Cf. sant Josepmaria, *Camí* 33 i 34;
Solc 148: sinceritat «salvatge» a
l'examen de consciència.

[3] Sant Josepmaria, *És Crist que*
passa 64.

[4] Cf. sant Josepmaria, *Forja*
126-128.

«La sinceritat és indispensable per
avançar en la unió amb Déu.

»—Si dintre teu, fill, hi ha un
“gripau”, ¡fes-lo sortir! Digues primer
de tot, com t’aconsello sempre, allò
que no voldries que se sabés. Un cop

s'ha deixat anar el “gripau” en la Confessió, ¡que bé que s'està!» (sant Josepmaria, *Forja* 193).

[5] «Sinceritat: amb Déu, amb el Director, amb els teus germans els homes. —Així estic segur de la teva perseverança» (sant Josepmaria, *Solc* 325).

[6] «Martyrum sanguis est semen christianorum» (Tertulià, *Apologeticus* 50. Cf. sant Justí, *Dialogus cum Tryphone* 110: PG 6,729).

[7] Joan Pau II, enc. *Veritatis splendor*, 6-VIII-93, 93. Cf. sant Josepmaria, *Camí* 204.

[8] «Els mitjans de comunicació social (en particular els *mass media*) poden engendrar una certa passivitat entre els usuaris, tot convertint aquests darrers en consumidors poc crítics dels missatges o dels espectacles. Els usuaris han

d'imposar-se moderació i disciplina amb referència als *mass media*. Han de formar-se una consciència il·lustrada i recta per resistir més fàcilment les influències poc honestes» (*Catecisme* 2496).

Els professionals de l'opinió pública estan obligats a difondre la informació, «a servir la veritat i a no ofendre la caritat. Procuraran respectar [...] la naturalesa dels fets i els límits del judici crític sobre les persones. No han de cedir a la difamació» (*Catecisme* 2497).

[9] Cf. sant Josepmaria, *Camí* 49. La murmuració és, en particular, un enemic nefast de la unitat en l'apostolat: «És una ronya que ensutja i entrebanca l'apostolat. —Va en contra de la caritat, pren forces, arrabassa la pau, i fa perdre la unió amb Déu» (sant Josepmaria, *Camí* 445. Cf. *ibid.* 453).

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/resums-de-fe-
cristiana-37-el-vuite-manament-del-
decaleg/](https://opusdei.org/ca/article/resums-de-fe-cristiana-37-el-vuite-manament-del-decaleg/) (04/04/2025)